

สิทธิในเงินบำเหน็จดำรงชีพ บำเหน็จตกทอด เงินช่วยเหลือ

เราท่านหากเป็นข้าราชการ ไม่จำเป็นก็ไม่อยากเอ่ยปากถึงเรื่องการเสียชีวิตซักเท่าไรหรอก เพราะถือว่าเป็นเรื่องไม่เป็นมงคล หากแต่ตามความเป็นจริงแล้วก็เชื่อว่าทุกคนตระหนักถึงเรื่องนี้ดี การเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตซึ่งไม่มีใครหนีพ้น และบ่อยครั้งที่เราไปร่วมงาน ฉาปนกิจศพเพื่อนครู ญาติ พี่น้อง หรือคนรู้จัก ในใจย่อมคิดอยู่เสมอว่าชีวิตไม่แน่นอน เราก็เช่นกัน อาจพรุ่งนี้ มะรืน หรืออีกหลายปี ก็ต้องตาย ดังนั้น การเรียนรู้ถึงสิทธิประโยชน์ของ ข้าราชการในขณะยังมีชีวิตอยู่ รวมถึงผู้รับบำนาญ จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเข้าถึงและใช้สิทธิ ๆ นั้น ในขณะที่ควรเตรียมการให้เรียบร้อยเมื่อคราวต้องตายไป เพื่อคนอยู่ข้างหลังจะได้ดำเนินการที่ ถูกต้อง เรียบร้อย และสมเกียรติ์การเป็นข้าราชการ

เป็นข้าราชการนี้ดี นอกจากจะได้รับเงินเดือนและค่าตอบแทนเป็นรายเดือนแล้ว กฎหมายยังกำหนดให้มีสิทธิรับสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่น ๆ อีกมากมาย

เงินเดือนเข้าใจได้ไม่ยาก ส่วนค่าตอบแทนรายเดือนนั้น เป็นเงินที่จ่ายควบกับเงินเดือน สำหรับบางตำแหน่งและบางประเภท ขอยกตัวอย่างข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เช่น สมศรี เป็นครู ค.ศ. 2 นอกจากเงินเดือนแล้ว เขาจะได้รับอีก 3,500 บาท เป็นเงินวิทยฐานะ สมปอง เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จะได้รับเงินเดือน เงินวิทยฐานะ 5,600 บาท ค่าตอบแทน(เท่าเงินวิทยฐานะ) อีก 5,600 บาท หรือ บุญนำ เป็นนิติกรชำนาญการ พิเศษ จะได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทนตำแหน่งประเภทวิชาการ 3,500 บาท และเงินเพิ่มสำหรับ ตำแหน่งพิเศษ (พ.ต.ก.) ในสายงานนิติการ อีก 6,000 บาท ซึ่งหากปฏิบัติงานที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ก็จะได้อีกค่าตอบแทนสำหรับผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ฯ พ่วงอีกด้วย อย่างนี้เรียกว่า**เงินเดือนและค่าตอบแทนรายเดือน"**

สวัสดิการเป็นสิ่งที่ข้าราชการพึงมีสิทธิได้รับ ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล ค่าการศึกษาบุตร เงินกู้โครงการแก้ไขหนี้สินครู เงินกู้โครงการ ช.พ.ค. รวมถึงสวัสดิการอื่น ๆ ที่ส่วนราชการหรือ หน่วยงานนั้นกำหนด เช่น สวัสดิการเงินกู้ สวัสดิการร้านค้า เป็นต้น

ส่วนสิทธิประโยชน์ คือ สิ่งที่ข้าราชการจะได้รับจากทางราชการตามสิทธิ์ที่เกิดขึ้น เช่น ค่าเช่าบ้าน การลาประเภทต่าง ๆ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ การขอพระราชทานเพลิงศพ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เบี้ยประชุม ค่าตอบแทนการเป็นกรรมการฯ เป็นต้น

เงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการและสิทธิประโยชน์ หากยังเป็นข้าราชการอยู่ยังคงได้รับสิทธิ์นั้น ๆ หากเกษียณอายุราชการไปแล้ว ยังได้รับบางรายการเช่น ผู้รับบำนาญ ก็จะได้รับเงินบำนาญ (กรณีเลือกรับบำนาญ) บำเหน็จดำรงชีพ สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล สิทธิประโยชน์ในการขอพระราชทานเพลิงศพ(ทายาท) เป็นต้น **แต่หากเสียชีวิตลงไปถึงแม้สวัสดิการและสิทธิประโยชน์สำหรับเจ้าตัวจะหมดไป หากแต่สิทธิ์บางรายการจะเกิดกับทายาท** เช่น เงินบำเหน็จตกทอด เงินช่วยเหลือ 3 เดือน เงิน กบข. (กรณีเป็นสมาชิก กบข.) เงิน ช.พ.ค. หรือ เงิน ช.พ.ส. ดังที่กล่าวในข้อเขียนที่ผ่านมา (คลิกอ่านข้อเขียน **สิทธิใน ช.พ.ค. และสิทธิใน ช.พ.ส.**)

เรามาดูกัน **บำเหน็จดำรงชีพ บำเหน็จตกทอด และเงินช่วยเหลือ 3 เดือน คืออะไร ใครมีสิทธิ์ในเงินนี้**

บำเหน็จดำรงชีพ คือ อะไร ?

บำเหน็จดำรงชีพ คือ เงินที่รัฐจ่ายให้ผู้รับบำนาญขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ (คนละส่วนกับเงินบำนาญ) เพื่อช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของผู้รับบำนาญในการดำรงชีพให้เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจ โดยได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ โดยให้สิทธิ์ได้รับในอัตรา 15 เท่าของบำนาญรายเดือน แต่ไม่เกิน 400,000 บาท โดยผู้มีสิทธิขอรับบำเหน็จดำรงชีพ **กรณีแรก คือ ผู้รับบำนาญที่มีอายุต่ำกว่า 65 ปีบริบูรณ์ จะมีสิทธิ์ได้รับไม่เกิน 200,000 บาท และกรณีที่สอง คือ ผู้รับบำนาญที่มีอายุครบ 65 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ให้มีสิทธิขอรับได้ไม่เกิน 400,000 บาท** แต่ถ้ารับ 200,000 บาท ไปแล้ว ก็ให้ขอรับเพิ่มไม่เกินส่วนที่ยังไม่ครบตามสิทธิ แต่รวมกันแล้วไม่เกิน 400,000 บาท (กรณีประสงค์และใช้สิทธิ์ไปแล้ว **เงินส่วนนี้จะถูกนำไปหักออกจากเงินบำเหน็จตกทอดเมื่อผู้รับบำนาญเสียชีวิต**)

ยกตัวอย่างเช่น ผู้รับบำนาญ เมื่อออกจากราชการได้รับเงินบำนาญเดือนละ 28,000 บาท คำนวณ 15 เท่า เป็นจำนวน 420,000 บาท ขอรับเงินบำเหน็จดำรงชีพตอนออกจากราชการได้จำนวน 200,000 บาท และเมื่อมีอายุครบ 65 ปีบริบูรณ์ และต้องการขอรับบำเหน็จดำรงชีพเพิ่มสามารถขอรับเพิ่มได้อีกเพียง 200,000 บาท เนื่องจากรวมกันแล้วไม่เกิน 400,000 บาท (กรณีนี้หากใช้สิทธิ์เต็มจำนวน เมื่อเสียชีวิตไป ทายาทหรือผู้ระบุสิทธิ์ จะได้บำเหน็จตกทอดเท่ากับ 30 คูณ 28,000 ยอดเต็มเท่ากับ 840,000 แล้วลบด้วย 400,000 เหลือรับจริงเท่ากับ 440,000 บาท)

ผู้รับบำนาญสามารถใช้สิทธิ์นี้ (ไม่ขอก็ได้) โดยยื่นเรื่องพร้อมกับการขอรับบำนาญปกติ(ใกล้ ๆ เกษียณฯ ทางหน่วยงาน เช่น สนง. เขตพื้นที่การศึกษาฯ จะเรียกไปทำ) หรือ **จะขอภายหลังก็ได้** สำหรับการจ่ายเงิน เมื่อได้รับอนุมัติแล้วทางกรมบัญชีกลางจะโอนเงินเข้าบัญชีของผู้รับบำนาญ โดยตรง

บำเหน็จตกทอด คืออะไร ?

บำเหน็จตกทอด คือ เงินที่ทางราชการจ่ายให้แก่ทายาทของข้าราชการที่เสียชีวิตระหว่างประจำการ หรือ ผู้รับบำนาญบำนาญได้เสียชีวิตซึ่ง**การเสียชีวิตหรือถึงแก่กรรมนั้นมิได้เกิดจากการประพฤดิชั่วร้ายแรงของตนเอง** (เช่น ฆ่าตัวตายหนีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง โทษอาญาจำคุก เป็นต้น)

หากข้าราชการเสียชีวิตระหว่างประจำการ ทายาทจะได้รับบำเหน็จตกทอด เท่ากับ เวลาราชการ คูณ เงินเดือนเดือนสุดท้าย เช่น ข้าราชการรับราชการมาเป็นเวลา 30ปี จึงเสียชีวิต และเงินเดือนสุดท้ายเท่ากับ 50,000 บาท ทายาทจะได้รับเงินบำเหน็จตกทอดทั้งสิ้น $30 \times 50,000 = 1,500,000$ บาท

หากผู้รับบำนาญเสียชีวิต ทายาทจะได้รับบำเหน็จตกทอด เท่ากับ 30 เท่าของเงินบำนาญ เช่น ผู้รับบำนาญได้รับเงินบำนาญเดือนละ 30,000 บาท ทายาทจะได้รับเงินบำเหน็จตกทอดทั้งสิ้น $30 \times 30,000 = 900,000$ บาท (**ยอดนี้จะถูกหักเมื่อใช้สิทธิ์บำเหน็จดำรงชีพฯ**)

สิทธิ์ในการขอรับบำเหน็จตกทอด

ทั้งกรณีข้าราชการเสียชีวิตระหว่างประจำการหรือผู้รับบำนาญเสียชีวิตจะเป็นของทายาทที่ถูกต้องตามกฎหมายตามเกณฑ์

- 1) บุตร ให้ได้รับสองส่วน ถ้าผู้ตายมีบุตรตั้งแต่สามคนขึ้นไปให้ได้รับสามส่วน
- 2) สามีหรือภรรยาให้ได้รับหนึ่งส่วน
- 3) บิดา มารดา หรือบิดาหรือมารดาที่มีชีวิตอยู่ให้ได้รับหนึ่งส่วน
- 4) ในกรณีทายาท 1-3 ได้ตายไปเสียก่อน ให้แบ่งระหว่างทายาทผู้มีสิทธิที่เหลืออยู่ตามสัดส่วนสิทธิ์
- 5) ในกรณีที่ไม่มีทายาท 1-3 ให้จ่ายแก่บุคคลซึ่งผู้ตายได้แสดงเจตนาไว้ **หากไม่ได้แสดงเจตนาให้ผู้ใด** หรือแสดงเจตนาไว้แต่คนถูกระบุนั้นตายไปก่อน ให้สิทธิ์ในบำเหน็จตกทอดนั้นเป็น **อัญตุติลง (คือตกเป็นของหลวงนั่นเอง)**

เงินช่วยเหลือ 3 เท่า คืออะไร ?

เงินช่วยเหลือ คือ เงินที่รัฐจ่ายให้กับผู้มีสิทธิหรือทายาทเพื่อช่วยเหลือในการทำศพของข้าราชการ หรือผู้รับบำนาญที่เสียชีวิตนั่นเอง

กรณีข้าราชการที่เสียชีวิต

ให้จ่ายเงินช่วยเหลือ **จำนวน 3 เท่าของเงินเดือน**เต็มเดือนที่ข้าราชการรายดังกล่าวมีสิทธิได้รับ หากข้าราชการรายดังกล่าวมีสิทธิได้รับเงินเพิ่มเติมพิเศษ เช่น เงินเพิ่มพิเศษสำหรับการสู้รบ เงินเพิ่มพิเศษสำหรับการปราบปรามผู้กระทำความผิด ก็ให้รวมเงินดังกล่าวกับเงินเดือนเพื่อคำนวณเป็นเงินช่วยเหลือ จำนวน 3 เท่าด้วย

กรณีกรณีผู้รับบำนาญที่เสียชีวิต

ให้จ่ายเงินช่วยเหลือ **จำนวน 3 เท่าของบำนาญ**รวมกับเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ (ช.ค.บ.)

การจ่ายเงินช่วยเหลือ

ทั้งกรณีข้าราชการและผู้รับบำนาญถึงแก่กรรม **ให้จ่ายแก่ผู้เสียชีวิตได้แสดงเจตนาเอาไว้** (เพียงรายเดียว สามารถเปลี่ยนแปลงตัวผู้รับเงินช่วยเหลือได้ตลอดเวลา โดยทำหนังสือแสดงเจตนา ระบุตัวผู้รับเงินช่วยเหลือฉบับใหม่แทนฉบับเดิมที่ส่วนราชการผู้เบิกฯ) ถ้า**ไม่ได้แสดงเจตนาไว้ให้จ่ายแก่ทายาทตามลำดับก่อนหลัง** ได้แก่ 1) คู่สมรส 2) บุตร 3) บิดามารดา (บุคคลในลำดับก่อนมีชีวิตอยู่บุคคลในลำดับถัดไปจะไม่มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือ หากผู้มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือในลำดับเดียวกันมีหลายคน ให้จ่ายเงินช่วยเหลือให้แก่ผู้ซึ่งบุคคลในลำดับนั้นมอบหมายเป็นหนังสือ หรือบุคคลที่เป็นผู้จัดการงานศพ เช่น กรณีข้าราชการ หรือผู้รับบำนาญถึงแก่ความตายโดยไม่ได้ทำหนังสือแสดงเจตนาไว้และคู่สมรสเป็นผู้มีสิทธิในลำดับแรกได้เสียชีวิตไปแล้ว แต่ผู้ตายมีบุตร 3 คน ให้จ่ายเงินช่วยเหลือแก่บุตรคนหนึ่งคนใดที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากบุตรคนอื่น ๆ แต่หากไม่มีการมอบหมายเป็นหนังสือจากบุตรคนอื่น ๆ ให้จ่ายเงินช่วยเหลือให้แก่บุตรที่เป็นบุตรที่เป็นผู้จัดการศพ เป็นต้น) ทั้งนี้**ต้องดำเนินการภายใน 1 ปี** นับแต่วันที่ข้าราชการหรือผู้รับบำนาญที่เสียชีวิต

